

2] महिला विकास

3- [1975 जागतिक वर्ष]
(76-85 महत्त्व)

आले असले 21 व्या शतकात जगात खुप मोठे बदल
वर्ग तयार झाला. ज्यामध्ये महिला विकासाने
अनेक समस्या निमण झाल्या. महिला सक्रीय-
करण महिलांचा विकास करण्यासाठी
संयुक्त राष्ट्र संघटनेने 1945 मध्ये
स्थापना केली. नंतर जागतिक महिला आयोगाची
भार. भरवण्यात आली. जागतिक महिला दिन
हे साजरी करण्यात येऊ लागले.

तसेच 1975 हे वर्ष संयुक्त राष्ट्र संघटनेने
[UNO] महिला वर्ष साजरी केले तर यांनीच
[1976 ते 85 हे महिला दशक] म्हणून साजरी
केले. असले तरी भारत ही राष्ट्रीय
महिला आयोग आणि राज्य महिला स्थापन
करण्यात आले यांनी खुप चांगले कार्य केले
असले तरी महिला विकासाने कित्याच समस्या
निमण झाल्या. शिक्षणासाठी देवणी म्हणून दखण्यात आले.

* महिला विकासातील समस्या

1. हुंडावळी विकासामध्ये
2. बालविवाह
3. सतीप्रथा छेडछाड
4. कलत्कार
- 5] स्त्रीभ्रूणहत्या, अभ्रूणहत्या
- 6] कोट्टीक हिंसाचार

7 पारंपारीक विचार
8 मुलींच्या शिक्षणातील अभाव

5
* उपाययोजना :-

1) हुंडाप्रतीबंधक कायदा :-
संसदेने कायदा करून हुंडा घेणे देणे यावर कायद्याने बंदी आणले.
10 त्यासाठी [हुंडा प्रतीबंधक कायदा, 1961] या कायद्याने हुंडावळी गेल्या महिला असेल तर तिच्या पतीस जन्मदण्ड कारावासाची शिक्षा करण्यात येते.

15
2) गर्भनिर्णय निधान :- [1994 मंजूर केला]

केंद्र सरकारने वाढत्या स्त्री कुशाग्र लक्षान घेउन मान्या गर्भनिर्णय निधान करण्यासाठी हे कायद्याने बंद करण्यासाठी (व्याख्या डॉक्टर हे निदान करत आहे समजल्यावर त्यांना काही सेक रोक रक्कम 16 वर्षांची शिक्षा अशी कारवाई केली.

3) 1 ते 12 वी मुलींना मोफत शिक्षण :-

केंद्र सरकारने 1 ते 12 वी च्या मुलींसाठी मोफत शिक्षणाची सोय केली.
केंद्र सरकारने हा निर्णय 1977 ला घेण्यात आला होता.

4) अहिल्याबाई होळकर मोफत वस पाव योजना :-

P.V नरसिंह राव 5 ते 10 वी च्या मुलींना येण्या जाण्या करिता शिक्षण देण्यासाठी या उद्देशाने ही योजना अंमलात आणली.

5) महिला आरक्षण :-

शैक्षणिक, सामाजिक, सेवक शक्ती आरक्षण महिलांना दिले गेले.

1993 च्या 73 व्या घटनादुरुस्ती नुसार महिलांना 33 % आरक्षण तर 2011 पासून पंचायतराज मध्ये महिलांना 50 % आरक्षण देण्यात आले.

6) जननी सुरक्षा योजना :-

मातांचा वाढता मृत्युदर लक्षात घेवून केंद्रसरकारने 2005-6 पासून जननी सुरक्षा योजना पूर्ण देशात राबवण्यास सुरुवात केली. ज्यामध्ये गर्भदर, माता प्रसूती दरम्यानच्या मातांचा मृत्यु होत होता. तो मृत्यु कमी करण्यासाठी ही योजना राबवण्यात आली.

7) राष्ट्रीय महिला आयोगाची स्थापना :-

राष्ट्रीय महिला आयोग अधिनियम 1990 मंजूर करून या कायद्याद्वारे 13 जानेवारी 1992 रोजी केंद्रसरकारने दिल्ली येथे महिला आयोगाची स्थापना केली.

पहिल्या अध्यक्ष जयंती पटनायक, सध्याच्या अध्यक्ष रेखा शर्मा आहेत.

8) राज्य महिला आयोग :-

राष्ट्रीय महिला आयोग 1990 कायदा-
नुसार प्रत्येक राज्यात राज्य महिला आयोग
स्थापन करण्यात आलेला असून महाराष्ट्रात
25 जानेवारी 1992 रोजी या आयोगाची स्थापना
केले. आयोगाचे कार्यालय मुंबई येथे आहे.
या आयोगाच्या सदस्यांच्या अध्यक्ष रुपाली चाकोकर
आहेत.

5 सदस्य
1 सदस्य सचिव
1 पोलिस महसंचालक $\Rightarrow$ रजनी शेठ आहे.

साद मासिक हे महिलांना हक्क मिळवणे समस्या
सोडवणे काम करतो.

9) राष्ट्रीय महिला दोरण :-

1994 ला पहिले राष्ट्रीय महिला
दोरण जाहीर झाले. व छविले पहिल्यादा महाराष्ट्रात
जाहीर झाले.
राष्ट्रीय महिला दोरण दुसरे $\Rightarrow$ 2006
तिसरे $\Rightarrow$ 2014

10) शक्ती कायदा 2022 :-

शक्ती कायदा जाहीर झालेला
पहिले अहि राज्य आंध्र प्रदेश हे आहे.
कुटुंब न्यायालयाचे पुरुष $\Rightarrow$ दुर्गा देरामुख

असंदेने कुटुंब न्यायालयाची स्थापना - 1903 ला
केली.

भारतात 22 कुटुंब न्यायालयाची डिफरन्स
करण्यात आली होती.

1989 - मुंबई
1988 - पुणे.